

AMERIKOS LIETUVIS

SENOVĒS LIETUVIŪ VELYKOS.

Senovēs lietuviai, nebudami dar krikščionimis, irgi šventē velykas, tik jū velykos ne buvo tokiomis kaip šia dien, ir ne turējo "velykū" vardā. Jie šventē pavasario šventē Jorē, kuriā krikščionybēs ivedējai vēliaus pritaikē reliģiskai šventei, butent Kristaus iš numirusiū atsikēlimo, paliekant visus senovēs papročius ir visas formas anoje gadyneje švestos senovēs lietuviū pavasario šventēs. Taip, va, tada lietuviai keldavo anksti rytā ir laukdavo iš miškū ir giriū pareinančiū mergaičiū, parvedančiū iš giriū pavasarj. Šitā lietuviū paprotj krikščionybēs ivedējai pritaikē ankstyvoms bažnyčioje ceremonijoms, iš kur žmonēs pareidami anksti rytā, parneša linksnā žiniā apie Kristaus atsikēlimā, kas pritaikyta anoje gadyneje iš giriū mergaičiū parneštai linksmai žiniai, kad pavasaris jau atējo.

Tā linksnā žiniā anos gadyneš lietuviai džiaugsmingai priēmē, linksminosi gerdami ir valgydami, ir vienas kitā sveikindami. Tas pats paskui bažnyčioš pritaikyta prie linksmybiū Kristui atsikēlus. Anoje gadyneje, musū bočiai džiaugdamesi sulaukē pavasario, darydavo savo dievams kruvinas aukas, užmušdami ir degindami savo mylimus gyvulius. Tas kruvinasias aukas vēliaus bažnyčia pritaikē prie atsigavējimo, suvalgant mēsā tū gyvuliū, kurie anoje gadyneje deginta ant laužū. Krikščioniū bažnyčia buvo priversta taikytis prie senū papročiu, juos ne naikinant, tik prie ko nors pritaikant, švelniai, nes užsispyrus tuos papročius visai išnaikint, butū nieko ne pelnisi, ir krikščionybēs ivedimas butū ne nusisekēs.

Šituos visus savo bočiū papročius lietuviai prilaiko ir šia dien, net svetimoje šalyje gyvendami, kur kitū tautū krikščionis ir katalikai, tokiū papročiu visai ne pažjsta. Ot ir čia, Amerikoj gyvenanti lietuviai, kurie velykū laukia su didžiausiu džiaugsmu, kaip ir jū bočiai laukdavo pavasario šventēs. Bažnyčiose kaikur per naktj budēja, kur anksti rytmetj atsiuva tokios pat ceremonijos kaip ir Lietuvoj, paskui namie linksminamasi visokiais budais, kuomet pas kitū tautū katalikus nieko panašaus nēra; pas juos ketverge, pētnyčioj ir subatoj atsiuva visos ceremonijos, o nedēlioj tik pamaldos kaip ir paprastuose nedēdieniuose ir jokio iš numirusiū prikēlimo ne apvaikščiojama, nes sulyg šventraščio, Kristus prisikēlē be jokiū iškilmiū, dargi niekam ne matant, ir todēl kaip jis kēlēsi, ir kada kēlēsi, niekas ne žino.

Pavasario šventē Jorē.

Senovēs lietuviai, vieton krikščioniškū velykū, švestdavo pavasario šventē, kuri sulyg šia dieninio musū metū skaitliaus, buvo švenčiama 1 dienā Balandžio. Šita šventē buvo vadinama Jorēs šventē. Rinkosi lietuviai tada ankstyvu ryto metu į burius, gražiai, kaip galint pasipuošē, pirmiaus prie šventēs prisirengē, ir svečiū vaišinimui prisikepē ragaišio, mēsos, žuvū, grybū, pridarę alaus ir midaus. Pirmiausia mergaičiū nedideli bureliai ējo į giriā pavasario jieškot; ējo jos rytū pusēn, iš kur saulē teka. Ten jos išējē pasipuošdavo švariais, baltais drabužiais, ir basos grjžo namo, kur buvo buriai svečiū susirinkē, ir linksmai dainuodams ir šokinēdams pasakojo kiekvienam, kad girioje matē pavasarj arba Jorē. Susirinkē svečiai, išgirdē mergaičiū pasakojimus apie Jorē, visi džiaugēsi ir linksmai vienas kitā sveikino širdingai spausdami vieni kitū rankas ir džiaugdamesi, kad jau galēs žemē art ir ant jos augint savo javus.

Visiems taip pasidžiaugus kieme, visi ējo gyvenamojon triobon, kur ant stalo stovējo kaušas midaus. Žinis paēmēs kaušā su midum į rankā kalbējo: "O viešpatie mu-

sū dieve Pergrudi, Perkune, kuris nuo musū savo galybe pavariai sunkiają žiemā, teiksies mums augint mus sētuosius javus, idant jais džiaugdamesi galētume linksmai tave garbint. Augink šakas ir šakeles musū ir musū gyvuliū pavēsui. Augink jū lapus, krauk jū žiedus, megsk ir augink jū vaisius, idant žmonēs, gyvuliai, bitēs ir paukščiai musū turētū sau penā ir linksmai tave garbintū. Želdink žolē ir veją ant visos žemēs, to mēs tavēs širdingai prašome." Susirinkusieji atsakē: "Linksmoji Jorē, tu mums viskā pagražini ir savo žalumais nukloji, suteik mums viskā kas mums yra reikalinga, kad mēs galētume laimingais budami tave garbint ir ilgai atmint."

Po šitai maldai žinis įsikandēs kaušā, ne liesdamas jū rankomis, metē per dešinį petj, užpakalin, o už jo stovėdami svečiai kaušā sugriebē pirmiau negu jis nupultū ant žemēs, ir pripildē midum, driovėdamēsi jū vėl pastatē prieš žinj. Žinis paēmēs antru kartū pilnā midaus kaušā, vėl meldēsi: "O tu maloningas dieve Perkune, amžinasis Žvaigždiški, kuris visus aprupini šiluma ir visiems žibini saule, suteik mums žiburj, šilumą, ir kaipo viešpatis, saugok mus ir musū vaisius nuo audrū, viesulū ir nuo viskā gadinančio Pykulio." Po šitai maldai žinis išgērē midū, o kaušā su ranka metē vėl per petj užpakalin kaip ir pirmiau, o už jo stovintieji kaušā sugriebē vėl pripildē midum. Tada visū labiausia guodojamas svečias išgērē midaus kaušā, ir po vienā, iš eilēs, davē išgert susirinkusiems svečiams. Visiems išgērus po kaušā, jū vėl pripildyta midum ir vėl pastatyta prieš žinj ant stalo. Žinis ē mēs į rankas kaušā su midum vėl meldēsi: "Ai dieve Perkune, Pilvyti, gaivink gausiuoju lytum ir gaivinanciaja rasa musū javus, žoles ir lapus, pripildyk musū pastoges ir aruodus visuom, kas tik mums yra reikalinga, idant tuomi džiaugdamesi galētume tave garbint."

Pabaigēs šitā maldā žinis vėl per save metē kaušā, kurj svečiai sugriebē, pripylē midaus ir visi gērē po vienā. Išgērus po kaušā midaus svečiai pirmiausia atgiedojo giesmē dievo Perkuno garbei, o žinis aukavo kruvinas aukas dievui Perkunui, Pergrudžiui, Žvaigždižiui ir Pilvyčiui. Po visū šitū apeigū svečiai ēmē linksmintis gerdami alū ir midū ir valgydami ragaišj, mēsā, žuvis ir kitas gērybes, priuoštas Jorēs šventei.

Jorē buvo skaitoma dievaite visū gyvuliū, kurie anoje gadyneje buvo lietuviū laikomi.

Vėlesnēj gadyneš.

Krikščionybē Lietuvoj ivedus, nors Jorēs šventēs vardas išdildinta, ir ji iš Balandžio piroms dienos perkelta į bažnyčios kilnojama velykū šventē, tai prigimtieji lietuviū papročiai pasiliko ir vėlesnei gadynei, ir jū, nors su didelėmis permainomis, laikomasi ir šia dien. Ypač pasilinksminimai, viešėjimai ir linksmybēs pas lietuvis yra visur palaikomi, nors jū reiksmē kai kam visai ne žinoma, kai keno nukreipta reliģiskon pusēn, nors ištikrujū, kaip jau pirmiau sakyta, bažnyčia prie senujū lietuviū papročiu yra prisitaikiusi.

Nors permainos įvyko, vienok papročiai ne išnyko. Lietuvoj dar daugelyje vietū per velykas yra linksminamasi senuoju įpratimu. Jaunimas taisosi velykoms supynes, kad suėjus burin pasisupt. Kitur buriai vyrū eina per kaimus giedodami aleliuja. O puotos, viešėjimai ir vaišinimai yra pas visus užsilikē, ir kiekvienas, sulyg išgalēs, šitā šventē pasitinka su didžiausiu džiaugsmu, prisirengęs prie jos kaip gali. Pas slavus, kurie Lietuvoj atnešē krikščionybē, kaipo nuo daug seniau tapusius krikščionimis, pavasario šventēs senieji papročiai yra jau išnykē, ir visa šventēs reiksmē suvienyta su reliģiska švente, tik Lietuvos pakraščiuose, ypač pas lenkus, kurie per daug laikū maišēs su lietuviiais ir todēl dalinai priēmē lietuviū papročius, apart reliģiskos šventēs reiksmēs, prisilaikoma vaišiū ir tai dienai parengiamū pasilinksminimū, bet tai tik pačiuose pakraščiuose, Lietuvos parubežiuose. Pas rusus velykos yra švenčiama tiktai kaipo Kristaus prisikēlimo šventē, ir linksminamasi tik pasisveikimais.

Margučiai.

Kas iš lietuviū nežino apie velykū margučius? Visi juos gerai žino, nes kiekvienas juos yra matēs ir galbut džiauggsis. Rods, pastaraisiais laikais Lietuvoj margučiai beveik išējo iš mados, ir jū vieton pasinaudojama tik paprastais kiaušiniaiis, šiaip

ar taip nudažytais. Seniau vienok buvo kitaip. Prieš velykas kiekviena mergelē beveik visā savaitē buvo užimta marginimais velykoms margučiu. Išmargydavo jos šituos margučiu tikrai artistiška, įvairiū įvairiausiomis gēlėmis, ir tai net keliū spalvū. Atējus velykoms pasirodē mergelēs savo gabumais, ir kurios margutis buvo gražesnis, ta kaime buvo daugiau guodojama ir augščiau už kitas statoma. Šiū dienu Lietuvos mergelēs margučiu margyt nemo-ka, jei bent kokia senutē kartais kokj vienā numargina, lyg senovē primindama jaunuoliams. O kaip tie margučiai tada Lietuvoj buvo dideliu džiaugsmu tiems, kurie jū vienā-kitā gaudavo dovanomis! Dovanomis tada gautas margutis reiškē daugiau negu kad šia dien sidabrinis pinigas. Džiaugēsi tada jaunikaičiai gavē dovanomis margutj nuo mergelēs, mergelēs vėl džiaugēsi gavē nuo jaunikaičio; vaikai džiaugēsi gavē margutj nuo suaugusių, suaugē vėl džiaugēsi gavē nuo senesniūjū, ar giminiū. Vēliaus margučiu vertē Lietuvoj kiek sumažėjo, tad jējo madon margučiu mušimas. Sueidavo buriai vyrū ir ējo muštyniū margučiais. Vieni savo margutj laikē, kiti mušē, ir katro drutesnis buvo, tas sumuštājį pasiimdavo sau. Atsiradē tada buvo visokiū piktumū ir net muštyniū, nes atsirado tokiū prigavikū, kurie pasidarē netikrus margučius, tais sumušdavo kiekvienā kitā, tikrā margutj

Iš kur ir nuo kada Lietuvoj margučiai atsirado, žiniū nēra, bet rodo, kad jie parējo nuo rusū, kadangi lietuviū istorijoj yra paminēta, kad savo laiku didis Lietuvos kunigaikštis Keistutis nuvykēs pas Maskvos knezj Vasilevā, pataikē jū atlankyti ankstyvuoju velykū rytu, tad knezis kunigaikštj Keistutj pasitikēs pirmiausia jū pasveikino rusū papročiu, pasakēs "Hristos voskres," pabučiavo Keistutj į dešinį veidā ir paskui įteikē velykū margutj. Iki šitū laikū lietuviū istorijoj apie margučius niekur nēra paminēta.

Bet margučiu gadyne buvo nevien Lietuvoj, ar ir Rusijoj. Ji buvo ir kitose krikščioniū šalyse ir šia dien dar yra velykoms visur vartojama spalvuoti kiaušiniai. Sakoma, kad velykū kiaušiniai ir margučiai savo pradžj yra gavē Airijoj. Apie tai visai nupasakojama ir visokiū legendū prirašoma, bet nieko tikro ne pasakoma, tad ir nēra žinios, iš kur margučiai atsirado, ir kā jie reiškia.

Apart margučiu šia dien velykoms yra dar vartojama ir papuošti zuikučiai. Legendos nupasakoja ir šitū zuikiū pradžj kilus Airijoj. Sakoma, kad airiai, dar prieš ivedimā krikščionybēs Airijon, buvo saulēs garbintojai. Jie tada švestdavo kaip ir velykas, savo šventē, irgi pavasario šventē, pirmoj Balandžio dienoj, ir toj dienoj turējo tam tikras pamaldas, paskirtas saulei. Vienā kartā jū kunigas, kalbėdamas maldas, įsivaizdino sau, kad pačiame maldū karštume saulē tris kartus pašoko augštyn. Šitas palaikyta kaip ir stebuklu, ir tvirtai įtikēta, kad pavasario šventėje tikrai per maldas saulē tris kartus pašoka. Kada misijonieriai prikaltino airius prie krikščionybēs, jie kaip ir kitur, ne naikino senus jū įtikėjimus ir papročius, bet juos kiek pakeitē ir pritaikē prie savo tvarkos, išaiškinē, kad saulē tris kartus šoka augstin galbut todēl, kad Kristus iš numirusiū kēlēsi trečioj dienoj po Judo išdavimui jo žydu kunigams. Ir per ilgus laikus tikēta saulēs šokinėjimui, bet kad ji ne visada per velykas buvo matoma, tai laikui bēgant, jos šokinėjimo atminimui priimta papuoštā zuikutj, kaipo šokinėjantj gyvulukā, kad tas savo šokinėjimu primintū šokinėjimą saulēs. Bet tas visas aiškinimas yra tik legenda, ir kiek joje teisybēs yra, ar visai nēra, tikrai ne žinoma.

Velykų linkėjimai.

Jau daug metų prabėgo nuo tos dienos, kurioje apleidau savo gimtinę Dzukijos kampelį, Suvalkų apyrbės Liškavą, kur niekas man ir niekad nesuteikė mano jaunystei tiek smagumų, kaip velykos, kada pirmą velykų dieną, saulutei tekant pasigirdavo iš varpnyčios bošto skambanti varpai ir iš tukstančių krutinių išsiverždavo širdinga linksmybės malda. Tada man rodėsi, kad visas pasaulis yra laimingas.

Bet tai buta tik mano jaunystės sapno. Tada man dar mažai buvo žinomas pasaulio judėjimas, tad užteko tik matant ukininio kieme susirinkusius jaunuolius, kurie šoko, šaipėsi ir kraipėsi, kaip jaunikaičiai taip ir mergelės. Šiadien jau gyvena aš toli nuo savo tėvynės, svetimojo šalyje, kur ir tarpe lietuvių visai kiti papročiai ir kitas temperamentas.

Atvykus man į Suvienytų Valstijų žemę, teko sulaukt pirmųjų svetimojo šalyje velykų. Pamačiau aš, kad čia visai velykos skiriasi visu kuom nuo anų velykų, kurias aš palikau toli, toli anoj pusėje vandenyno. Pas lietuvišką jaunimą, vieton šypsos teko pamatyt tik suniurimą ir šurkštų pasižvalgyt. Vietoj margučiais žaidimo, skambino taurėmis, pripildytomis svaiginančiais gėrimais. Ir prie šitokių būdu laiko leidimo, daug mūsų skaitaus jauniom suvyto ir be laiko nudžiūvo, nepadarus niekam mažiausios nauods, o sau tik skriaudą, ir skriaudą ant visados.

Aš manau, kad ne vienam ir ne vienai, iš Lietuvos atkeliavus šion svetimon šalin, ne viena ašara nuriedėjo sulaukus pirmųjų velykų ir atsiminus mūsų senuosius papročius, likusius toli, toli. Galbut ne vienam prisiminė velykoms įrengta tarp dviejų berželių supynė, kur vienas kitą supavo, ir vienas kitam..... mirkčiojo.

Bet taip buvo jau labai seniai, ne prieš vienus, dvejis, ar kelis metus. Jau ne vienas iš mūsų brolių ir sesučių užmiršo savo taip brangią šalį ir joje paliktus senus pap-

ročius, ir velykų šventės linksmybes ir smagumus.

Gal ne vienas iš mūsų prisiminsime apie savo praeitį Lietuvoje šioje velykų šventėje. Tad aš visiems sudedu savo geriausius linkėjimus, ir linkiu visiems, kad sulaukė kitų velykų, visi jas švęstume laimingai Lietuvoje, kartu su savo mylimais giminėmis, ir džiaugtumėsi atvaduotu mūsų sostapiliu Vilnium.

J. Žukauskas.

Pavasario pirmos dienos.

Kuomet saulutė pakilus ant dangiško skliauto atsivėlgia ant sušalusios ir sniego eile apklotos žemės, ir tiesiai pradeda ant jos siųst savo gaivinančius spindulius, sniego eilė laipsniškai ima plonėti, tirpt. Upeiliai tuomkart patvinsta ir sutruškina ledinius savo grandinius, kuriais ikišiol buvo žiaurios, beširdės žiemos sukaustyti, vėl pradeda laisvai plaukt savais keliais. Dar galutinai žemei nepasiluosavus nuo sunkaus žiemos jungo jau atskrenda iš šiltesnių kraštų buriai plunksnuočių svečių, iš kurių tarpo pasigirsta ore skardus, plonas, pavasarių apreiškiantis ir sveikinantis pempės balsas "Gy-y-vi!"

Ir kokią didelę teisybę apreiškia tasai menkas paukštukas savo šauksmu "gyvi!" Vos pavasaris išaušo ir žemei pasiluosavus nuo snieginio jungo, pirmiausia žmonės sukurta sujunda prie lauko darbų: artojai aria dirvas ir sėja vasarinius javus, piemenėliai išginę burelius avių ganosi jas po plačiuosius laukus. Vos tik keliatas savaičių atgal, kur vien sniegas baltavo, šia dieni jau mėš matome judėjimą, gyvybę. O pempė skrajodama ore virš laukų ir pievų, nepaliauja šaukt "gyvi, gyvi!"

Tai maž daug tokiais atžvilgiais mėš matome apsišiekiantį pavasarį laukuose.

Štai, netoliese niukso miškas. Nors jis dar su išsikerojusiomis, nuogomis šakomis liudnu atrodo, bet žingeidumo, tarytum kokios tai įjegos traukiami, nusiduodame jin. Ir ką mėš ten atrandame?—Kur, ne kur pakrantėse, arba eglynų pauksmyj pajuo-

duosio, baigiančio sutirpt sniego plotelius, o kur sniegas nutirpęs, visur jau pasipuošusią žemę pirmaisiais pavasario, mėlynujū ir baltųjų žibučių žiedais. Dar neseniai čia buvo kaip ir klaiku, nyku; visur, tarytum, mirtina tyła viešpatavo, kurią tik retkarčiais kada nekada pertraukdavo rustus varno krankimas. O šiadien gi jau šokinėja nuo šakutės ant šakutės ir skraido nuo medžio ant medžio galybės įvairių paukštelių ir plaukia oru įvairiausi jų čiulbėjimų balsai, kurie susilieję kruvon, sudaro kaip ir vieną malonią sutartinės melodiją.

Šiame tai atgijimo laike, su anais gaivinančiais saulutės spinduliais, su anais buriais plunksnuočių svečių, kas metais atlanke mus iškilminga, didelė pavasario šventė, Velykos. Šia šventę veikia visi žmonės sutinka su džiaugsmu ir iškilmingai ją apvaikščioja. Krikščionys apvaikščioja ją kaip dieną prisikėlimo Kristaus iš numirusių. Ar Kristus tikrai kėlėsi iš numirusių tą dieną, ar kitą, tas lai lieka nelieštas, nes žinoma yra, jog žmonės įvairiomis apeigomis šią pavasario šventę apvaikščiojo daug šimtmečių pirmiau Kristaus atėjimo ant žemės. Ir plačiau pažvelgus į šią prisikėlimo pavasario šventę, matosi jos svarba ir reikšmė ne vien tik tai Kristaus prisikėlime, bet tame, jog pavasario laiku atgema, atbunda ir prisikelia iš sunkaus žiemos miego viskas, kas tik yra gyvas gamtoje. Užtad ir ši šventė, nuo giliausios senovės yra žmonių išrasta ir apvaikščiojama buvo, be abejonės, tik tai tuom tikslu, kaip pagerbimui to laikotarpio, kuriame viskas atbunda iš žiemos miego ir išreiškimui džiaugsmo, pasitinkant tą taip malonų atgijimo, pavasario laiką.

Saulutė vis kasdien kyla augstyn ir gausiai beria ant žemės, apšėdai jau prisipildžiusios gyvybe, savo gaivinančius spindulius, nuo kurių, netrukus, miškai, laukai ir pievos, apsiirengs linksmosios jaunystės žaliuju rubu.

Žaliuos jie ir žydės per ištisą mieląją vasarėlę ir džiugins žmonių krutinę...

J. Širšukas.

Velykų lelijos.

Šioje šalyje tarp krikščionių yra priimta papročiu puošimas namų baltomis lelijomis, kurios yra vadinamos velykinėmis lelijomis, arba angliškai "easter lily." Tikrume vienok šitos lelijos su velykomis nieko neturi. Pavadinimo šitų lelijų velykinėmis istorija yra štai kaip išsivysčiusi:

Šitų lelijų labai daug auga Egipto aplinkėse, prie Niliaus upės užlajos, tose vietose, kur Kristus gyveno. 1878 metuose ten lankėsi Suvienytų Valstijų misijonieriai, ir parvažiudami jie parsivežė kelis šitų lelijų kelmelius, kuriuos prigydyžius, išaugo jų keliatas, ir iš tų paskui jų priauginta daugiau. Tuose pačiuose metuose viena moteris iš Philadelphiajos lankėsi Indijoje, Bermudos aplinkėse, kur šitoms panašių lelijų irgi yra labai daug. Ir ji parsivežė kelis jų kelmelius, kuriuos atidavė Quaker City gelių augintojui Harris, o tas savo plentacijose netrukus jų priaugino labai daug. Kadangi šitų lelijų, kaip vienos taip ir kitos, pargabenta iš tolimų rytų, kas angliškai vadinama "far ystern," tad ir šitas lelijas, nežinant jų tikrojo vardo, pavadinta "eastern lily," arba rytinės (iš rytų pargabentos) lelijos, o kadangi velykos angliškai vadinama easter, todėl ir šitas rytinės lelijas priimta kaip eastern lily, arba rytinės lelijos, pritaikinta prie velykų, tik dėl easter.

Kareivis šala ir alksta laukuose, o diplomatas šaiposi kampuose.

Kareivis grabėse per naktis ir dienas, o diplomatas tik gėrybes maišo vienas.

Kareivis kitus žudo, arba pats žuva, o diplomatas tik sotus buva.

Kareivis pargalėms sau kelią varo, o diplomatas iš to sau juokus daro.

Karė pabaigta. Kareivis sužeistas, pagelbos šaukia, o diplomato karietos laukia.

BAISIOS VELYKOS.

PABAIGA SVIETO.

1885 metuose žmonės laukė velykų kaip ir paprastai jų laukdavo kasmetai. Tik nuo vidurvasario pradėjo kai kas pasakot, kad ateinančiose velykose bus pabaiga svieto. Kadangi velykos buvo dar gana toli, tai į tuos pasakojimus mažai kas atydos kreipė. Bet diena po diena, savaitė po savaitė, mėnesis po mėnesiui, prasidėjo 1886 metai ir velykos artinosi, o su tuom ir žmonių kalbos dauginosi, pasakojimai vis didinosi apie besiantinančiose velykose svieto pasibaigimą. Pralėjo žmonės užgavėnes ir pradėjo gavėnią. Neramumai tarp žmonių didinosi, ir žmonės apie ką kita jau mažai ką kalbėjo, tik apie pabaigą svieto. Kalbėjo apie tai moters, kalbėjo ir vyrai. Taip laikui bėgant prisitartino verbų diena.

VERBŲ DIENA.

18 dieną Balandžio buvo gražus rytas. Saulė švietė aiškiai, vyturiai traukė savo linksmasias dainas net skambėjo, kaip kur matėsi buriai palaidų avių, kurių pašaliais linksmai šokinėjo jauni ērukai, tik retkarčiais plonu balsu atsiliėpdami ant savo motinų šauksmo.

Saulė buvo jau augštai pakilusi, kaip pradėjo žmonės eiti į bažnyčią. Ėjo po vieną, po du ir tris, ėjo didesniais ir mažesniais bureliais, tarpe savęs ką tai ne aiškiaus kalbėdamėsi. Kiekvienas su savim nešėsi tai kadugio šakelę, tai išsprogintą serbentą, tai šiaip kokią rykštukę, o mergaitės daugiausia nešėsi rutų pundelius, žiemkenčių. Retai kuri iš jų nešėsi dirbtinę iš įvairių spalvų popierių gėlę; tokia visi paprastai vadino tingine, patingėjusia pasijieškot, ar pasigamint gamtos papuoštą verbą. Buriais žmonės keliavo bažnyčion iš arčiau ir iš toliau, kokią porą valandų ir galiaus apsisitojo.

Saulė jau buvo žymiai iš pietų pasikreipusi, kaip tie patys žmonės ėmė keliaut iš bažnyčios tais pačiais keliais, namų link. Dabar verbas jau kiekvienas buvo šiek-tiek užglaudęs, ar kaip nors pridengęs, nes jos buvo jau apvytę, tad nesimatė tiek grožės, kiek jose matėsi rytmetyje, o antra, jos bažnyčioje buvo jau pašventintos, tad ir buvo saugojamos, kad ne susiterštų.

Saulė buvo jau žymiai vakarop, kada susiėjo buris kaimynų, vyrų ir moterių, iš kurių vieni tą dieną buvo bažnyčioje, kiti ne. Nebuvusieji klausinėjo šio to, gi moteris daugiausia žingeidavo—ką kunigas sakė. Viena jų, turinti stiprų balsą, prisispyrus klausė:

—Koks kunigas šiadien pamokslą sakė?

—Senukas, Usavičius—atsakė jos artimas kaimynas.

—O ką sakė apie velykas?

—Kaip ir paprastai. Sakė, kad ketverge kas tik gali, eitų išpažinties, ir šiaip ant mišų, nu ir paskui vėl kitose dienose, kaip ir kas metai.

—Na, tai mat, viską ir ne pasakiai—įsi kišo kitas vyriškis.

—A matai! Sakau, kad tie vyrai neva eina į bažnyčią, bet tik varnų šaudyt, o ne to ko reikia—karščiaivosi moteriškė—O ką gi daugiau sakė?—klausė įsikišusio vyriškio.

—Nagi sakė, kad švento Jurgio atlaidų šįmet nebus, nes mat šventas Jurgis pripuola pėtnyčio, o pėtnyčioj bus tik didėji pėtnyčia, o mišų jokių nebus, tai ir atlaidai but negali.

—Dievuliau brangus! Tai mat kaip viskas eina prie galo! To kaip svietas stovi, niekad nebuvo, kad atlaidai švento Jurgio kada nors būtų buvę apleistais—aimanavo kita moteriškė.

—Nagi apie velykas ar nieko nesakė kunigas—paklausė vienas iš namiškių.

—Ką apie velykas?

—Nagi tą, ko visi laukiame. Juk visi gana gerai žinome, kad šįmet pirmą velykų dieną pripuola švento Morkaus.

—Teisybė, aš ir pamiršęs buvau. Sakė, kad niekas nesibijotų ir ne klausytų žmonių kalbų, nes jokios svieto pabaigos nebus, o jei ir bus kada, tai niekas negali žinot kada, ir tai tos valandos nė mėš, nė musų vaikų ne sulauks. Liepė tik melstis kad Dievas tą viską nuo mūsų atitolintų kuotoliausia, o dabar nėra visai ko bijotis.

—Ką jis pasakoja! Senas mat, tai senas. Jam vistiek mirt jau netrukus reiks, tai taip kalba.

—Tai, Dieve! Kunigas, tai kunigas. Nejaugi jis žmones gazdins. Jis gana gerai viską žino, nes ant to jis yra kunigas, tik,

ot, tyčia ramina žmones, kad nesibijotų mirt už tikėjimą—aiškino viena moteriškė.

—Tai kurgi jis nežinos juk jis yra mokintas, skaito raštus, o raštai juk nemeluos. Yra parašyta, kad, kada pirmą velykų dieną pripuls švento Morkaus, tada bus pabaiga svieto.

Kada visi šitaip kalbėjo, ir kiekvienas aiškino apie už šešių dienų busiančią svieto pabaigą, gale stalo sėdėjo vienas vyriškis, traukdamas dumus iš pypkės, ir spjau-dydamas į šalį. Buvo tai žmogus augšto augimo, su dideliais usais. Žmonės jį visaip vadino: vieni sudžiuvėliu, kiti farmazonu, kiti bedievium ir dar kitaip. Abelnai aplinkiniai žmonės ant jo neturėjo geros akies, nes jis retai eidavo bažnyčion, ir tai nuėjęs vis stovėdavo pas duris, pamokslų niekad neklaušė, tankiai budavo girtas, ir ne retai susitaręs su valsčiaus viršininkais, iškirsdavo kam nors valsčiuje kokią šunybę. Už tą viską žmonės jį pravardžiavo kaip kas išmanė, tik į akis jį vieni vadino Jonu, kiti Kazlausku. Bet abelnai visi jam pripažino kreditą, kad jis yra lankęs mokyklą ir moka gražiai rašyt lietuviškai, rusiškai, ir lenkiškai, todėl parsijęs kam nors reikalui, kreipdavosi pas jį tai patarimų pasiklaust, tai laišką parašyt, ar patarpininkaut kur nors pas valsčiaus, ar apskrčio valdininkus, pas kuriuos jis prieidavo lengviau negu kas kitas, ir jis tankiai žmonėms patarnaudavo, jei jie nepasigailėjo užtektinai degtinės, ir sykiu jo bičiuliams, kokių nestokavo valsčiaus raštinėje.

Kada kalbos pasidarė retesnės, Jonas, patraukęs dumą iš pypkės ir nusispjovęs į kampa, neramiai prašneko:

—Kalbat jūs man kaip maži vaikai ir tiek. Kokią jūs čia svieto pabaigą sau išsisvajojat? Kas ir kam gali pasakyt kada ta pabaiga? Kas gali ją žinot? Ot, tai tik moterių plepalai ir tiek.

—Ne bliuznyk, Jonai, nes matai, kad Dievo rykštė kabo, ir ji nukris ant mūsų visų—protestavo moteriškė.

—Tegul sau kabo. Didelio čia daikto, kad kas bijosi kokios ten rykštės. Pabaiga svieto bus kada nors, bet kad ji butinai turi įvykt tik šįmet per velykas, tai tikra kvailybė. Pabaiga svieto gali but bile kada, ir jai niekas ne pažymės nė dienos, nė valan-

dos. Ot, bile kada gali nupult žvaigždė, sutrenkt žemę, ir tada svieto pabaiga, o kad jūs jos laukiate per velykas, ir tai tik todėl, kad tą dieną pripuola švento Morkaus, tai mažų vaikų pasaka ir daugiau nieko.

Tai pasakęs dar kartą spjovė į šalį ir pasikėlęs išėjo. Visi sužiuro į jį kaip į netikėlį. Jam išėjus kasžinkas pradėjo aiškint jo klaidingumą ir netikėjimą. Galiaus vienas vyrų pertraukė aiškinimus:

—Ką jūs klausot to farmazono! Tai bedušis ir tiek su juom, o mėš žinom ko laukiame, ir turime but prisirengę prie atsisveikinimo su šiuom svietu. Turime visi atlikt išpažintį ir laukt paskutinės valandos. Ką žmonės kalba, tą ir sukalba. Jau nuo seniai kalbama, kad kaip tik velykos pripuls dienų švento Morkaus, svietas turės pasibaigt.

—Ir netik žmonės taip kalba, bet ir raštuose yra parašyta—aiškino nedidelis žmogus, su raudonais kailiniais apsilvilkęs. Ana, pas Adomą yra lietuviška knygelė, kurioje yra parašyta, kad kaip Ryme žydai nukirto šventam Morkui galvą, tai ta galva per tris dienas gatvėse raičiojosi, ir šaukė, kad už jos nukirtimą Dievas nubaus svietą, ir kada, sako, mano vardo dienoje pripuls velykos, tada bus svieto pabaiga.

—O mano dėdė skaitė kitą knygelę, išleistą švento tėvo, kurioje yra parašyta, kad svieto pabaiga prasidės lygiai einant aplink bažnyčią trečiu kartu, kada kunigas kreipsis eiti prie didžiųjų durių, kad jau eįs bažnyčion. Per visą velykų naktį iš Anglijos važiuos žydai, nepaprasti, labai dideli, ir su ilgomis, juodomis barzdomis ir su dideliais, abiem pusėm aštriais peiliais, ir kaip tik apėjus tris kartus aplink bažnyčią kunigas suksis prie durių, tada tie žydai puls ant kunigo, kad atimt nuo jo mustranciją su švenčiausiu sakramentu. Kunigas mustranciją neatiduos, tada žydai su savo peiliais perdurs kunigą ir ims pjaut žmones, žmonės ims gintis, ir iš to kils karė, ir žmonės su žydais kariaus tol, kol žmonių neliks ir tada bus jau pabaiga svieto, nes nebus kam ant svieto gyvent.

—Dievulėli mieliausis!—atsiduso viena moteriškė.

—Mirsim visi už tikėjimą, bet nedavėm žydams nepasiduosim, ginsime savo

Pirmos pavasario dienos.

Šviesi saulutė savo spinduliais švietė ir bernų kailiniais apvilktas kuprines, o tie kirvius stipriai rankosna nusitvėrė, kajojo malkas. Kajojo išlėto, išpalengvo, o žemaitis ties klounų stovėdamas ir pykį dantyse laikydamas, skeptiškai į bernus tēmėjo. Bet jų kirviai vis palengva krito: kapt, kapt!... Žemaitis nervavosi ir ant jų pyko, bet gřamonėjamas safyro vėjalio pradėjo ilgus savo blakstienus primerkt ir kajojančių balso negirdėt; jo vaidentuvėn skverbėsi sučėdai per gavenios laikotarpį: suriai, svietas ir mėsos. Vaikai bureliais bėgiojo po sodžių ir krykšdami džiaugėsi: "Velykos, velykos jau ryt!"

Pavakarys. Žvirbliai čiaušėjo, šnekėjo karstydami po žabus ir sašlavyną. Kiti sparnukus paleidę, pasiputę, maudėsi klaneluose. Špokai sutupę klevų viršūnėse, švilpavo ležiuvėliais paukštėdami, kiti snapuose plunksnes išsikandę, lino savo name-liuosna.

Bernai vis skaldė ir kajojo malkas. Bet jų kirviai, vis palengva krito, o alkis vis labiau juos kankino; akis jų žaliavo ir rankos tirpo, o kojos drebėjo. Nors vėjalis taip malonus putė, kiekvienam užgavęs krutinę, jį žadino pirmomis dienomis pavasario. Vienok jie per septynias nedėlias žilbarsčiais maitinęsi buvo nuvargę, nusilpę, nusikamavę it žydo mušami arkliai. Jiems nebuvo meilingas ir malonus pavasaris, nes jų rankos ir ištašyti muskulai reikalavo ilgo, ilgo poilsio. Vienok poilsio jiems nesimatė; žiemą po girias su pelnais, pavasaryj arimai, sėjimai, o vasaros dar sunkesni darbai jų laukė. Ne dėl bernų pavasario linksmumas.

Seimyninkė su tarnaitėmis skubinosi, trusėsi, kepė pyragus, virė ir margino kiaušinius. Mergaitės ir bernaiciai virtuvėn sulindę, tai lyšt kėpsnį, tai tak, tak į dantis kiaušinį, kaleno taip ir bastėsi aplink moteris.

Saulutė povaliai toli, toli už augštų girių ir tolimų kalnų, slinko į poilsį, užpaka-

lyj savę palikdama didžius, į plėnis panašius raudonus brėžius ant dangaus skliauto. Vėjalis kas kart vėsesnis putė. Mašalukai po orą kupetomis smarkiai maišėsi. Iš tolo žiurint, išrodė lyg oras tinklais būtų išrazgytas, bet atrodė gyvas, vis augštyn ir žemyn it vilnis siubavo. Vuodai spengdami snapus atkišę, taikėsi kam ant kuno užtupt ir per savo smailąjį snapą, kraujo atsigerit.

Medeliai smarkiai vis savo šakutėmis lingavo, o jų pumpurėliai povaliai lukštenosi ir matėsi jų šypsa, nors labai menkutė ir pro ją lino vaizdai dar mažučiu lapų. Paukštėliai šokinėjo nuo šakutės ant šakutės ir traukė kaklyčius ištiesę linksmas daineles. O tie jų maršai! Puikūs maršai!...

Saulutė nusileido, o dar vis girdėjosi bernų kirvių retas pūpsėjimas. Kelios žvaigždutės pasirodė mirgančios ant dangaus skliauto, tuomet kirviai nustojo papsėję ir palengva, iš lėto, minios žmonių traukė į velyknaktį. Nusiprausę, apsirošę, kiutinio bernai ir tarnaitės, idant sutikt liuosą valandėlę poilsio ir suramint išbaugintą vaidentuvę. Nuėję bažnyčion rado daug žmonių; vieni jų meldėsi, kiti suklaupę murksėjo, o apsiiręję į senovės Egipto kareivius sargai, ties altorium dabojo ant medžio kryžiaus prikaltą viešpatį. Dabojo su gana didele atyda. Vieni nueis, tai kiti ateina, ir vis daboja.

Seneliai ir senelės, matydamos išpuoštą bažnyčią, mąstė apie Kristų. Apmastę prabalsiai ašaromis ėmė kojas šlakštyti; verkia, verkia šaukdamos jo pagelbos. Taip per visą naktį, iki ryto šešių, suvargo, nusikamavę seneliai ir senelės, po bažnyčią bastėsi, o prieš dieną jau naujos publikos pradėjo rinktis.

Rytmečio publikai visi patogumai ir bažnyčioj radosi: lonkos ir suolai. Iš vakaro susirinkusiems likosi vien grindis.

Po visų bažnytinių ceremonijų, pulkai per laukus, važiuotų ir pėkščių grįžo į namus. Namuose sveikinosi ir vienas kitam rankas spaudė, ir geriausių linkėjimų vėlėjo. Po visų linkėjimų, berniukai su

mergaitėmis sustoję ant kiemų, taisė balselius, o sutaisę, it chorai traukė linksmas daineles. Traukė taip meiliai, kad jų aidas gana toli skambėte skambėjo.

—Mamyte, mamyte, mamyte, senis dėdukas ateina.

—Kur?—paklausė žemaitienė.

—Nugi ve, per kiemą—ir išbėgo vaikai pasitikt senį Panasą.

Panasas žilas jau, lazda pasiramščiuodamas, rankas išskėtęs pasitiko vaikus, nes turbūt už Panasą Armeniškių kaime meilėsio prie vaikų nebuvo, kaip jis. Vaikai už vienas kito lino prie jo ir kiekvienas davė davė savo margutį pakalent. Tas pakalėnės kiekvienam užtikrino, kad jo dručiausis esąs. Bet jei tik kuriam bernaiciai, ar mergaitėi, pastebėjo, kad jo nedrutas margutis, tas tuoj nusiminė ir lėtai jo paprašydavo:

—Dėduk, duok man drutesnį margutį.

—O, vaikiuk, šis tai šeško kiaušinis. Visus kiaušinius su šiuom galėsi sumušt.—pridurdavo juokdamasis Panasas.

—Dėduk, neužsidėk su vaikais, jie jum ir žiponą sudraskys besikabinėdami aplink.

—Tai nieko, tai nieko...

—Eik į grinčią—pakvietė žemaitienė.

—Ar yra žemaitis grinčioje?

—Taip, yra.

Berniukai su mergaitėmis nubėgo, kur choras dainavo ir armoninka spiegė, o Panasas susirupinęs, žilais plaukais akis apsidraikęs, lazda pasiramščiuodamas grinčion iėjo.

—Kas jus atnešė čia?

—Ha-ha-ha! Velykaut atėjau.

—Labai gerai. Seniai tamistos laukiau ateinant, bet vis neatėjai.

—Mat, laiko neturėjau. Dabar, tai kas kita: dienos labai gražios, o kita, velykos.

—Tai, kad dėdis niekini velykas ir gavėnią.

—O, vaike... tu jaunesnis, galėtum daugiau už mane suprast, bet dabar matau.... Pamislyk žemaiti, kiek šiadien žmonių susirgę, o kiek numirs, per savo kankinimasi. Pamislyk! septynias nedėlias pasnykaut!!

Ponai parėję Lietuvon, parnešė iš Lenkijos baudžiamą ir gavėnią.

—Dėde, pasnykaut nenori gavėnioj, o ne turėdamas pasnykauji ir nedėlienyje.

—Taigi aš, bet tu, žemaiti, turi visko, o samdininkus ir pats pusbadžiai laikaisi.

—Et, su bedieviu neapsimoka kalbėt....

Pasigirdo rėksmas ir bėgiojamas pakiemiais. Tai vienur, tai kitur moteriškės pasišaukė vieną kitą, ir sykiu skubinosi pas Kupstus. Senis Panasas pastebėjęs, kartu su žemaitiu pasimojo moteriškę ir paklausė:

—Sakyk, kas Kupstų namuose atsitiko?

—Kupstienė marinama—ir išsiskubino.

Panasas pasižiūrėjo žemaitiui į akis ir pasiramščiuodamas, kartu su žemaitiu nukiutinio pas Kupstus. Kol nuėjo, jau Kupstienė buvo mirusi, o moters giedojo angielas Dievo.

—Matai sunau, pavasaris, linksma, viskas atgyja. Kam pavasaris ir velykos, o kitiems mirtis.....

Mentrydas.

Kaip velykų žmonės laukia.

Velykų laukia žmonių dauguma, tik ne visi jų laukia vienodai, ne su vienodais tikslais.

Vieni velykų laukia, kad praleidus septynias savaites gavėnios, smagiai atsigavėt su gardžiais valgiais.

Kiti laukia velykų kaip pavasario šventės, pasitikint, kad netrukus gamta papuoš žemę įvairiomis spalvomis ir orą pripildys malonių kvapsnių.

Kiti laukia velykų, kad iš papratimo pasipuošus naujais drabužiais ir su jais pasirodžius savo pažįstamiems.

Kiti velykų laukia pasinaudojant žmonių papratimu šventei ką nors pirkt, kad iš tų pasipelnus kiek norisi.

Geliant prakiurusį dantį, reikia į vandenį įbert gerą žiupsnį druskos, ir tame suvilgius biskį vatos, ją dėt ant geliamo danties plyšio.

tikėjimą, kol patįs galvas paguldysime — tvirtintu pusamžis vyriškis.

—Klausykite! Vakar pas mus nakvojo ubagas, tai pasakojo, kad į Kalvariją, Vilkaviškį ir Starapolę labai daug vaisko traukia iš Kauno—pasakojo ta pati moteriškė

—Matai, dievuliai! Visi rengiasi, o čia dar kiti juokus iš to daro, sako, kad ne teisybė, kad ne bus pabaiga svieta—kalbėjo kita moteriškė, dusaudama ir galva linguodama.

Taip žmonės kalbėjosi iki saulės nusileido, ir kalboms nusibodus, visi ėmė skirstytis ir išvaikščiojo namo. Antrą, trečią ir ketvirtą dieną, visi nusiminę trusėsi apie namų darbus, lyg nenorėdami. Prisiėjo ketvergo diena, kuri vadinama didžiuoju ketvergu.

DIDYSIS KETVERGAS.

Visi kėlėsi anksti. Vienas kitą ragino eit į bažnyčią ir atlikt išpažintį. Atlikt paskutiniu kartu, nes per velykas bus pabaiga svieta. Rengėsi moteris ir vyrai, seni ir jauni. Visi nusiminę, lyg žemę pardavę. Vieni ėjo anksčiau, atsisveikindami namie dar liekančius, ir jų prašydami atleidimo už įkirėjimus, koki yra pasitaikę. Prašė atleist paskutiniu kartu, nes per velykas bus pabaiga svieta.

Arti pusdienio Liubavo miestelis buvo beveik pilnas žmonių, pėkščių ir važiuotų. Visur stovi bureliais sustoję, vyrai ir moters, ir visi kalbasi apie pabaigą svieta per velykas.

—Kaip bus, taip bus, bet ne pasiduosime, ir už savo tikėjimą kariausime su nedavėrkomis žydais—kalbėjo dar ne senas, pušėtinio didumo vyriškis, apsvilkęs pilka sermėga.

—O kaip jusų parapijoj, ką kunigai sako?—teiravosi jau ne jauna moteriškė.

—Pas mus taip kaip ir pas jus, o kunigai nieko nesako, tik liepia visiems atlikt išpažintį ir melstis.

—Matai, Dieve! Jie žino ko laukiame, tik nenori žmones dar labiau gazdint, tai ir nesako nieko.

Suskambėjo varpai. Kalbos visų paio ir visi traukė į bažnyčią. Bažnyčia prisirinko pilna žmonių. Klausykla trimis ir keturimomis eilėmis apstoję tie, kurie anksti susirinko atlikt išpažintį. Kiekvienas ver-

žėsi prie klausyklos, kiekvienas nori pirmiau išpažintį atlikt.

Netrukus bažnyčios tarnai sužibino ant altorių visas žvakes, ir prie vidurinio altoriaus išėjo baltai pasirėdęs kunigas mišias laikyt. Už valandėlės kunigas užgiedojo "Garbė augštybėse Dievui." Pabaigus kunigui paskutinius žodžius, suskambėjo varpai ir varpeliai, ir suužė vargonai. Užė ir skambėjo kelias minutes ir paskui nutilo, o bažnyčios tarnai užgesino ant altorių degusias žvakes, tik kelias paliko prie vidurinio, kur mišios buvo laikoma. Kunigui giedant vargonai jau tylėjo, tik vietoj jų vargoninkas kelis žodžius atgiedojo, ir vėl tylo.

Baigdamas kunigas mišias, atsigrižęs į susirinkusius žmones, du kartus pamojo ranka. Tarpe žmonių kilo lyg baimė. Didžiūma atsikreipė į duris, ir išgasties akimis žiūrėjo, lyg laukdami užpuolikų įsiveržimo. Kiti vienok suprato kame dalykas, ir netrukus ėmė daryt taką per bažnyčią, o kiti ėmė klaupit dviem rėdais išilgai bažnyčią, kad priėmus komuniją. Kad priėmus ją paskutiniu kartu.

Kunigas pasiėmė taurę su komunijomis, ėjo viduriu tako durių linkon ir kiekvienam klupančiam dėjo burnon komuniją, garsiai kalbėdamas "corpus dominum nostrum." Apsidalinęs komunija visus išpažintį atlikusius, sugrižo prie altoriaus ir pabaigė mišias. Paskui nusiėmė arnotą, apsisupo balta kopa, idėjo ostiją į taurę, aprišo ją baltu nuometu, paėmė taurę abiem rankom ir atsikreipęs nuo altoriaus, užgiedojo "Jėzų Kristų Judošius, žydams kad pardavė." Buris vyrų ėmė giedot tą pačią giesmę toliau, o kunigas su taure ėmė tolintis nuo altoriaus, ir lydimas giesmininkų, tarnų su rukelnyčia, su degančiomis žvakėmis, klapčiukais, su tarškynėmis, ėjo durių linkon. Pasuko kairėn pusėn, ir taip visa procesija atėjo prie šoninio, gražiai papuošto altoriaus. Čia kunigas pastatęs taurę, su rukelnyčia ją parukino, paskui įstatė cimborijon, užrakino ir grįžo prie altoriaus, prie kurio buvo laikęs mišias. Čia nusiėmė kopą, nuėmė nuo altoriaus visas žvakes ir kitus papuošalus, paskui su tarnu atėjęs į vidurį, pasivilgęs krapyla, ją pabraukė altoriaus vidurį skersai ir išilgai, abrusu paršluostė ir eidamas pas kitus altorius darė tą patį. Žmonės lyg ko laukdami, ilgai sto-

vėjo, dairėsi ir ne greit pradėjo namo skirstytis.

DIDĖJI PĖTNYČIA.

Pėtnyčios rytą žmonės anksčiau sukilo, ir apsižiūrėję naminius reikalus, ėmė rengtis bažnyčion. Rengėsi visi, namie liekant tik vienam-kitam, kad namus pridabojus.

Miestelis pilnas žmonių. Sustoję bureliais kaip ir vakar, kalbasi apie pabaigą svieta pirmoj dienoj velykų, vienas kitam pasakojo, kaip iš Anglijos atvykę žydai užpuls aplink bažnyčią einantį kunigą, ir kaip puls is atimt monstranciją su svenčiausiu sakramentu. Kiti pasakojo, kad kur ten žydai papjovė žmogų ir išsunkė jo kraują savo macams. Kiti vėl pasakojo, kad kitur žydai norėjo papjaut kunigą, bet kunigas pasiėmęs kryžių ėmė giedot "Dievas musų gelbėtojas," tai žydai pabugę jį paleido. Kiti vėl pasakojo, kad šventas tėvas liepia per velykas neit aplink bažnyčią. Ir taip, vieni pasakojo, kiti klausėsi ir stebėjosi, ir visi dusavo laukdami baisiosios pirmos dienos velykų, paskutiniu kartu. Tuom tarpu ant šventoriaus pasigirdo tarškynės balsas, šaukiantis į bažnyčią.

Bažnyčia prisirinko pilna žmonių kaip ir vakar. Bažnyčia iškaišyta eglėmis. Šoninė koplyčia išpuošta eglėmis, altorius apstatytas žvakėmis, gėlėmis, sienos nukabinėtos paveikslais ir visokiais žibanciais papuošalais.

Ant vidurinio altoriaus tarnas uždegė kelias žvakes ir prie altoriaus išėjo juodai pasipuošęs kunigas. Pradėjo pamaldas, lyg mišias. Gieda ir klaupia, gieda, klaupia ir nutyla. Jam retkarčiais pritaria savo giedojimu vargoninkas. Paskui kunigas nuėjo prie šoninio altoriaus, kur vakar paliko taurę su ostija, ją išsiėmė, parukino, ir procesijai lydint, atsinešė prie altoriaus, kur pamaldas buvo pradėjęs. Ostiją iškėlė viena ranka ir pasigirdo neramus tarškynės balsas. Paskui kunigas nusiėmė arnotą ir nulipęs žemyn, pasiėmė juodu nuometu pridengtą kryžių. Užgiedojo ir nudengė dalį kryžiaus. Pasilipo vienu laiptu augščiau, užgiedojo ir nudengė kitą kryžiaus dalį. Vėl pasilipo vienu laiptu augščiau, vėl užgiedojo, ir nudengė likusią kryžiaus dalį. Paskui iškėlęs kryžių užgiedojo "Žmonės, o žmonės, kuom jums nusidėjau," ir kryžių nunešė vidurin bažnyčios aslos, paguldė ant

grindų ir nusevęs kojas, prisiatinęs pabučiavo kryžių ir nuo jo pasitraukė. Žmonės vienas per kitą grudosi artyn kryžiaus ir jį bučiavo. Visiems kryžių nubučiavus, kunigas pasiėmė kryžių ir nusinešė pas altorių. Ten apsisupęs juoda kopa, ostiją idėjo į monstranciją ir su ja atsisukęs užgiedojo "Verkit angielai, verkit dvasios šventos."

Bobinčiuje vienas bažnyčios tarnas ėmė sukt didelę tarškynę, kitas mušt į didelį bubną. Trenksmas, tarškėjimas ir dundėjimas buvo baisus, lyg griuvant sienoms. To visko susigraudinę moteris ėmė verkt visu balsu, daugelis vyrų šluostėsi ašaras, turbūt irgi verkė, tik ne taip kaip moteris. Kunigas, apsuptas procesijos, su degančiomis žvakėmis, su liktarnomis, dviem rukelnyčiom ir tarškynėmis, atnešė monstranciją į išpuoštą koplyčią, parukino ją ir pastatęs altoriaus cimborijos viršų, nuėjo sau.

Susirinkę bažnyčion žmonės ilgai meldėsi, giedojo ir verkė graban idėto viešpaties, kiti verkė, kad šiose laidotuvėse jie dalyvauja jau paskutiniu kartu, nes pirmą velykų dieną bus pabaiga svieta.

Apie pavakarį žmoneliai parėję namo, ne norėjo imtis jokio darbo, nes artinosi pabaiga svieta, tad niekas nebuvo miela. Dar viena diena ir viskas pasibaigs. Liko laukt dar subatos, ir paskui jau bus pirma diena velykų, kurioje prasidės didis pasaulio sunaikinimas, atvykus žydams iš Anglijos. Koks tik vežimas pasirodė vieškeliu slenkantis, visi akis į jį smeigė ir tēmėjo, ar juomi nevažiuoja iš Anglijos žydai.

DIDĖJI SUBATA.

Diena labai graži, šilta. Gyvulių buriai slankiojo šian ir ten, vyturiai traukė savo linksmasias giesmes, jokio pavojaus ne laukdami ir apie pabaigą svieta nieko ne svajodami. Vieškeliu ėjo bureliai seneliai, tai paaugusių vaikų. Visi jie ėjo į bažnyčią, kur tą dieną kunigas šventina ugnį ir vandenį, kurių paskui žmonės nešasi namo.

Simas, neramumo kankinamas, daržinėje sėdėdamas drožė klumpėms padus. Jis veikė tik iš papratimo, nes buvo labai darbštus žmogus, ir laiką dykai leist nemėgo, tad ir dabar dirbo, bet jis netikėjo, kad tas jo darbas yra reikalingas, nes ryt jau bus pabaiga svieta.

Ant panto tupėdama kregždė, pakraipy-

Atsiminimai apie išk.

Kas ne atsimena, kaip budavo linksma Lietuvoje sulaukus velykų? Apart pavasario linksmybių, ten buvo linksma dar ir todėl, kad po ilgai gavėniai žmoneliai gaudavo sočiai pavalygt mėsos. Jaunimui budavo dar linksma, kad gauna progą šiaip ir taip pasilinksmit. Jaunieji laukdami velykų, budavo, per kokias dvi savaites dirba supynes, kad per velykas pasisupt. Kiti vėl laukė velykų, kad pasidžiaugus su margučiais.

Ir mūsų šeimynoj buvo laukiama velykų. Didėje subatoje aš galėjau turėti kokius 6-7 metus savo kudikystės amžiaus. Ką vyrai veikė tomis dienomis, ne atsimenu, bet atsimenu, kad moteris dirbo įguliosios, su didžiausia atyda, pasikaisę sijos, pasiraitoję rankoves, šveitė, plovė grinčios sienas, lubas, langus, suolus ir viską, ką tik negalėjo laukan išnešt.

Man irgi buvo darbmetė... galėjau grinčioje pliaupti iki kelių po vandenį, niekas mane užtai ne barė, net už išsipurvinimą, nes tas viskas dėjosi ne lauke, tik grinčioje. Bet netrukus išsėmė grinčioje vandenį ir aslą išbarstė baltomis smiltimis. Maniau, kad jau viskas pasibaigė, bet kur tau! Pradėjo nešt košelienu merkt, surius mazgot, pyragus maišyt, kiaušinius margyt, kad aš jau net nežinojau nė kur bėgt, nė žiurėt. O visur mane barė, kam aš maišausi po kojū. Man net piktumas pradėjo rasti, kam aš maža; juk turiu aš kojas ir rankas, ir aš galėčiau veikt tuos pačius darbus, sykiu su visais. Bet pamačius, kad ir man kiaušinių margina lygų skaičių kaip ir visiems, nusiraminau, kad ir aš visiems lygi.

Vyresnėji mano sesuo atsiminė, kad ji yra girdėjus, jog mūsų kaime yra Iltis, tad paliepė man eit parnešt. Nieko negebėjo mano išsikalbėjimai, kad aš nežinau kas ta Iltis, kad pamiršiu jos vardą ir nežiniosiu kaip sakyti, viskas buvo perniek, eik ir gana. Kad ne pamirščiau, liepė man einant vis sakyti: iltis, iltis, iltis. Ir turėjau eit.

Kad nebūtų gėda išėjus su purviniais drabužiais, niekam nematant aš apsiviviau vyriausios sesers sijonu, nes savo naujuo-

sius dryžučius nenorėjau pravilkėt pirma velykų, o senieji buvo labai purvini. Ir viskas butų buvę gerai, jei ne mano ištikima kalė Rifkė, kuri leidosi su manim sykiu, kad mane apgint nuo piktų kaimo šunų. Nuėjus pas kaimynus, pamačiau, kad ir jie rengiasi prie velykų šventės, tik vaikai žaidė savo žaislus, tad ir aš prie jų prisidėjau: šokau "cibę", žaidžiau "šmigę" ir "putiukes" gaudžiau. Paskui jie visi susivėlė į lovas rėkdami: Velykos! Velykėlės, Velykos!!! ir tam panašiai.

Paprašius man Ilties, pasakė, kad Iltis yra pas mūs dėdienę. Sena tarnaitė man liepė parnešt pusę bakano duonos, kurį jie nuo mūs buvo skolinę ant visų šventų. Sakė, kad dabar gardžios iškepė, tai ne gėda atiduot. Surišo tą duoną į palą ir užvertė man ant pečių ir liepė nešt namo.

Nors duonos buvo didelis guzas, bet ji buvo ne sunki. Vienok man po ja reikėjo gerai susilenkti ir abiem rankom laikyti už palos kampų. Bet didžiausia bėda buvo su mano sijonu, kurio didesnė dalis gulėjo ant žemės, negu kabėjo ant mano liemenio; reikia eit, bet baisu, kad ne parpuolus, o parpult labai bijojau, nes kasgi man paskui uždės duoną ant pečių. Sumaniau, kad reikia sijos palikt ir duoną nunešt namo, o paskui sugrįžus paimt sijos. Taip ir padariau. Nuleidau sijos, o su duona — marš namo. Bet mano Rifkė pamačius mane be sijono, suprato, kad man ko nors truksta, tad ji sugrįžus rado sijos, ir manydama, kad aš ji netyčia pamečiau, pasiėmė ji, ir žingsnis į žingsnį, sykiu su manim keliavo namo. Namie mano sesuo pamačius, kad Rifkė nešiojasi jos sijos, greit suprato kame dalymas, ir prie manęs puolėsi su kumščiomis, o aš nusigandus, nespėjau ir parneštą duoną padėt ant suolo kaip reikia; padėjau jos tik kraštą, kitą kraštą paliekant kabot nuo suolo. Ir duona, ilgai ne laukdama, pradėjo bįrēt, pirmiau tik mažais trupiniais, paskui ir visas kraštas nulužo, nupuolė ant žemės ir subūrėjo į smulkius trupinius ir susimaišė su smiltimis, kuriomis asla buvo išbarstyta. Pamatęs tą viską tėvelis, ėmė mus visus bart, kam skolint duoną tokiems kaimynams, kurie atsisteist moka tik pelų guzu,

vieton duonos. Na ir taip viskas pasibaigė. Bet Ilties turėjau eit net pas dėdienę, nes sesuo butina norėjo savo marškinių apiekaiklę išsiprasavot.

Aš susijėšokėjau dar geresnį sesers sijos ir juom apsimevus einu pas dėdienę. Kadau ją verpiant. Nusistebėjau, kodėl ji nieko ne ruošia velykų šventei. Ir nežinau kokiu budu mano sjonas atsileido ir nusmuko. Dėdienė nusijuokė, bet man nieko nesaikė, o aš manydama, kad ji ne mato, nusprendžiau ant vietos stovėt kol sutems, ir kaip dėdienė atsiguls, tada aš galėsiu savo sijos susiėmus eit namo. Tuom tarpu pradėjo rinktis šeimyna, ir pamatė mane stovinčią su nusmukusiu sijonu, ėmė juokais prunkšt, lyg iš kokios burtininkės, ratu apsirėžusios. Ir kasžinkol aš ten bučia stovėjus, kad ne mano ištikima Rifkė. Ji ilgai nesulaukdama manęs išeinant, pamanius, kad su manim kas blogo atsitiko, įsiveržė grinčion, ir nieko nelaukdama, pamačius mane su nusmukusiu sijonu, griebė tą sijos ir nūrė atgal per duris laukan; traukdama ji sijos, truktelėjo ir mane, ir aš kaip ilga, išsitiesiau ant žemės. Visi ėmė labai juoktis. Už tai aš labai supykau, tad atsi-kėlus nuo žemės, ir net Ilties neprašius, leidausi namo. O Rifkė sijos pataikė taip paimt, kad jos galva išlindo per juosmenį, ir tokiu budu ji visa sijonu pasidengė, ir tuomi pasirodė, kad ji pasipuošė velykų sulaukus. Kasžinkoks šmutorius pamatęs ėmė garsiai šaukt. Girdi, kad jau velykos, tai velykos, net ir Rifkė pasipuošė, net ant ru sijonu; vieną ne seniai nusisegė, tai dabar apsisegė gražesniu, ir vaikščioja sau po kiemą.

Juokėsi tada kas gyvas, o aš linkėjau geriau kuprinių gaut, negu žiurėt į besijuokiančius.

Nuėjus gult, pamaniau sau, kad visi jie paiki, ir užmigau. Ir tokiu budu man neteko matyt Iltis, ir net šiadien nežinau kokia ji yra, ir kaip ji išrodo. **K. Kairukštieņ.**

Moterims patarimai.

Kad neprileidus į divonus kandžių, kartas nuo karto juos reikia pakrapint gazaliniu, tik reikia dabot, kad nebūtų arti ugnies.

dama savo galvutę, čiuilbėjo malonią giesmelę, lyg norėdama Simą suramint. Giedojo ji su tokiu užsidegimu, su tokiu įsikarščiu, kad rodosi ji nebūtų kentėjusi jokio vargo, ir kad ji būtų laimingiausia visame pasaulyje. Ji savo dainos balsą, tai nuleido žemiau, tai vėl kėlė augštin ir tęsė ilgyn, tai trumpesniais, tai ilgesniais akordais. Simas pakėlęs galvą ir pažiūrėjęs į sčiai į sparnuotą giesmininkę parugojo:

—Ot, kvailas daiktas ir tiek. Žmonėms niekas ne miela, o ji čia, ve, randa sau linksmybę!.....

Kregždė, lyg supratus Simo rugonę, savo linksmą dainutę pertraukė. Pačiksėjus ji vėl pradėjo traukt savo melodijas, lyg norėdama Simą pertikrint, kad pavasaryje kiekvienas gyvunas turi džiaugtis ir linksmitis, o ne liudėt. Simas vienok buvo kieto budo žmogus, ir pertikrint lengvai kam nors save nesidavė, tad nesidavė ir kregždei, ir dar kartą suniurnėjęs, išėjo iš daržinės ant skiedryno kieme, ir ten ėmė drožt balžieną. Tuom tarpu prisiartino gaidys su savo šeimyna ir ėmė smarkiai kapsty skiedras. Radęs jose šį-tą, sulesė, ir pasludrasiai iškėlęs savo galvą, lyg Simą erzindamas, pradėjo traukt savo "ka-ka-rie-ku-u-u." Vieną ir kitą kartą jam užgiedojus, Simas neteko kantrybės, tad metė į jį sriugu ir sugrįbionijo:

—Tu, pikta pagunda, ką čia mėgdžiojiesi lyg velnias prieš debesį?

Gaidys sukudaksėjęs nubėgo toliau, ir lyg tyčia, vėl giedojo iš visų spėkų, re: susiriesdamas ir prisimerkdamas.

Saulė buvo jau dikčiai pasikreipus iš pietų, kada iš bažnyčios pradėjo eit žmoneliai, nešdami bonkas švęsto vandens ir apdegusius kelmelius iš pašvęstos ugnies.

—Ar jau bažnyčioje po viskam?—paklausė Simas praeinančių dviejų vyrų.

—Jau.

—Na, o kaip ten viskas išrodo?

—Nieko, viskas kaip ir visada, tik miestelyje policistų daugiau negu paprastai. Visi užsikabinę pistalietus, rankas užsidėję ant kardų ausies, vaikščioja ir dairosi į visas puses.

—Na, o žydai kaip?

—Ne matyt jų nė vieno. Visi užsidarinėję duris ir langus, nesirodo.

Prisiartino kitas burelis, kiti iš namų atėjo ir taip susidarė lyg koks susirinkimas. Vieni pasakojo kaip ryt bus, kiti klausėsi ir galvojo, kiti stebėjosi ir dusavo. Prisiartino ir ubagas, kurį visi nuo seniai pažinojo.

—Pasakyk, seni, kaip keliauji per svietą, kas darosi kitur, kaip žmonės laukia ryt dienos.

—O, ką! Visur rengiasi. Gražiškiuose pritraukė policijos iš Vilkaviškio, Bartininkuose taipgi, sako, kad ir armotas šiandakt atvež. Aistiškiuose, Budviečiuose, Makauskuose, Akmenynuose ir kitur, vyrai visi rengiasi. Visi jie susitarė šiandakt eit į bažnyčią ir eit ne tuščiomis. Kiekvienas nešis kišenių prisikrovę akmenų, ir kaip tik žydai pradės mušt žmones, tai jie visi stos gint savo tikėjimą.

Sale kitų stovėjo jau pabuvęs vyras, penkis metus Latvijoje pas ukininkus tarnavęs. Jį visi vadino Antanu. Antanas visą laiką tylėjęs, galiausiai jis prašneko:

—Eikit jau, eikit su savo kalbomis. Nė čia ryt niekas buvo, nė bus. Žmonės vienas kitą bailina visai be jokio reikalo. O kad tų kaimų vyrai nešis kišenių akmenis, tai nieko stebetino. Juk tų kaimų vyrai jau nuo seniai ir visiems yra žinomi kaip peštukai. Jie nė vieną šventą dieną be akmenų neina į bažnyčią, o šią nakt jiems geriausia proga. Jie naktin saina neva bažnyčion, bet nakties tamsumu pasinaudodami, šventoriaus kampuose gnaužys mergas ir už tas paskui besivaržydami, susipeš ir panaudos savo akmenis. Kiti vėl susirinkę į karčiamas, mainydami pypkais ir mušdami kiaušinius, pasielgs panašiai, na tai ir bus jų gynimas savo tikėjimo.

—Ne pliovok taip drasiai, jei nieko nežinai. Latvijoje pabuvai, ir jau mukariu pavirtai. Juk visi apie tai žino, kad ryt turi but pabaiga svieto. Raštai ne meluos. O matai, ir policija, ir vaiskas apie tai gerai žino, ir rengiasi žmonėms į pagelbą.

—Didelio daikto! Juk policija gerai yra prisiklausiusi žmonių kalbų ir bailinimūsi, nejaugi snaus, kad žmonės, nebutais daiktais prisibauginę vienas kitą, prie mažiau-

sios progos sukeltų muštynes, kad paskui daryt nuostonus ir uzvest teismuose ilgas bylas. Nemanykite, kad policija rengiasi prie kovos su zydas. Ji rengiasi prie kovos palaikymo, kad neprileidus muštynes sukett.

—E, eikim šalin, vyrai, ką čia mės klausysim to kalvino. Juk jis mus laiko ant juoko.

Taip visi ir išsiskirstė, piktindamiesi Antano uskinimais, ir nė vienas netikėdamas jo žodžiams.

Saulė jau artinosi vakarop. Mergaitės išsinesę laukan šveitė baldus. Moteriškės crusesi viduje, valydamos grinčias ir šį-tą virdamos ir kepdamos velykų šventei. Visos jos dirbo lyg nenorėdamos, lyg iš prievartos, tik iš papratimo, ir visos sau manė, kad tas viskas nereikalinga, nes ryt bus pabaiga svieto.

Saulė metė savo dienos tarnavimo paskutinius gaivinancius spindulius. Žmonės į juos nedrąsiai žiūrėjo, lyg atsisveikindami ir sau manydami, kad juos mato paskutiniu kartu, nes ryt bus pabaiga svieto.

Saulė nusileido, piemenukai į tvartus varė bliujančias avis, per dieną laukuose bėgiojusias. Susirinko visi į grinčias ir ėmė rengtis bažnyčion. Apie vakarienę niekas ir ne manė, nes ji niekam jau nebuvo miela, nes ryt bus pabaiga svieto. Vieškeliu ėmė eit buriai visokio amžiaus žmonių. Ėjo jie tarpe savęs kalbėdamiesi lyg nenorėdami, laukdami rytmetinio pavojaus. Namuose liko tik visai maži ir labai seni. Visi kiti išėjo bažnyčion ir žadėjo liktis iki ryto, o kad bus pabaiga svieto, tai išeidami atsisveikino su namie liekančiais, net verkdami; atsisveikino paskutiniu kartu.

VELYKŲ PIRMA DIENA.

Pradėjo tekėt giedrioji saulutė. Laukai skambėjo nuo maloniųjų vyturėlių giesmelių ir šile kukuojančios gegutės. Oras šiltas. Triobų duris ir langai atidarinėti. Miela tai atsimint, nors tas buvo jau gana seniai Šeimyninkė stovėdama prie ugnevietės, ką tai virė pusryčiam, ir poteriaudama dusavo. Staiga per duris grinčion įšoko net patroškus kaimynė, ir kvapo ne atgaudama, prašneko:

Velykos pas moravus.

Pennsylvanijos ir šiaurinės Karolinos valstijose yra pusėtinai skaitliūs apsigyvenusių moravų, kurie savo tikėjimo bažnyčia daugel kuom skiriasi velykų ceremonijose nuo kitų krikščioniškų sektų. Didžiausios kolonijos jų yra Bethlehem, Pa. ir Salem, N. C. Pastaroje vietoje turi savo sėdybą nuo 1753 metų ir yra įsikurę didelę bažnyčią, ir vieną iš gražiausių kolegijų šiaurinėje Amerikoje. Velykines ceremonijas jie savo bažnyčioje atlieka per visą pasijos savaitę, tai yra, nuo verbų dienos, iki velykų nedėdienio. Apeigų sakramentai dalinama ir daug jaunuolių dirnavojama per visą savaitę. Velykų subatoje kiekvienas pasnykauja, nieko ne valgydamas ir ne gerdamas, tik vakare valgoma nieko ne naudojama. Vakarienės susirenka vienon vieton dideli buriai, kur paskyrus vieną seniausią iš viso burio, tas lauzo bandelę duonos ir dalina po šmotelį kiekvienam iš susirinkusių. Jaunuoliams linksmitis tuomi laiku nėra draudžiama. Subatoj nuo piet maži vaikai, kur tik gali, rengia velykų žuikiams lizdus, kad nakčia žuikiai jiems pridėtų kiaušinių. Ir jie neklysta, nes velykų ryte jie visuomet randa tuos lizdus pilnus, motinų ir seserų prikrautus spalvuotų kiaušinių ir kitokių mažmožių, kuriais vaikai labai džiaugiasi.

Velykų nedėlios rytą iš bažnyčios išpažintųjų minios sykiu su kunigu eina į kapus ir ten sustoja prie viduryj kapų tam tyčia papuošto cedro. Susirenka jie čia anksti prieš saulės tekėjimą. Kunigui atkalbėjus maldą, benas ima griežt maršus ir himnus, kuriam minia pritaria savo giedojimais. Paskui kunigas atkalbėjęs maldą visiems liepia melstis, kad numirėliai atsikeltų. Pasimeldus vėl giedama himnai. Pabaigus giedojimus, visi balsu šaukia numirėlius, kad atsikeltų. Kada saulė pasirodo per kalnus iš rytų pusės, tada kunigas perskaito surašą vardų visų tų, kurie yra mirę nuo praeitų velykų. Perskaitęs šitą surašą, kunigas visiems pasako, kad Kristus jau kėlėsi iš numirusių, tada visi skirstosi namo ir valgo velykų avinėlių.

—Ar pusryčius verdi, kumute?!... Jau varpai skamba, jau eina aplink bažnyčią!!!

Šeimyninkei samtis išpuolė iš rankos. Abi jos išsiskubino laukan. Vos per duris išėjus, pasitiko atbėgant kitą kaimynę, kuri patroškusi klausė:

—Ar dar jūs gyvos?! Ateinu, kad butų ramiau numirt, nes namie nieko nėra.

Išėjo jos visos trys už vartų ir atsistojo augštesnėje vietoje, iš kur buvo matyt netolima bažnyčia. Visos jos atkreipė akis bažnyčios link ir laukė baisiosios valandos.

Varpai gaudė, o žmonės aplink bažnyčią ėjusieji garsiai giedojo. Aiškiai buvo girdimi iš gilumos krutinių išeinanti žodžiai: "Per viešpatį poną mūsų, kėlusį iš numirusių, alleliuja, alleliuja."

Moteris ilgai, ilgai stovėjo už vartų ir laukė kas bus. Nutilo varpai ir giedojimo balsai. Dabar nežinia buvo: ar procesija pasibaigus lauke suėjo į bažnyčią, ar iš Anglijos atvažiavę žydai viską sutrukdė, žmones išpjoė.

Joms bestovint, pradėjo žmonės vieškeliu keliaut iš bažnyčios, namo. Ėjo visi be upo. Parėjo ir namiškiai, per naktį ne miegoję, nuvargę. Pasisveikino vienas su kitu, lyg iš svetimos šalies sugrįžę. Susėdo valgyt pusryčių. Valgė be jokio smaugo, lyg upą pametę, ar skonį nustoje. Mat planai susimaišė, suiro. Rengtasi prie kovos su žydais už tikėjimą, o čia tas viskas buvo bereikalingu. Tik pavalgę ėmė pasakot, kad nieko tokio panašaus, ko laukta, nebuvo. Kunigas pamokslą sakęs labai trumpai, ir liepęs visiems eit namo ir linksmitis. Mažai taip pasikalbėję, sugulė, kur kam papuolė, ir sumigo, nes labai buvo nuvargę. Vakaras buvo jau arti, kaip visi sukilo, ir lyg prasibaivę, dėkavojo Dievui už rykštės atitolinimą.

Saulė leidžiantės, pas artymesnius kaimynus girdėjosi giedojimai alleliujos. Tolimesnėse sėdybose, vienur-kitur girdėjosi vyrų dainos "Išėjo močiutė ant dvaro, į septintus metelius." Kitur mergaitės traukė sutartinę "Ten toli už kalno, už Nemunėlio." Kitur vėl buvo girdima "Labas vakars mergelėi," dar kitur kitoki. O ne tolimame šile raiboji gegutė, lyg pasigaikščiūdama traukė savo linksmajį "Ku-ku-u-u, Ku-ku-u-u."